

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2017

6. ДАСО, ф. 251, оп 2, спр. 9, арк. 46.
7. ДАСО, ф. 251, оп. 2, спр. 13, арк. 98.
8. ДАСО, ф. 251, оп. 2, спр. 9, арк. 350зв.
9. ДАСО, ф. 251, оп 2, спр. 11, арк. 11.
10. ДАСО, ф. 251, оп 2, спр. 16, арк. 536 – 536зв.
11. ДАСО, ф. 251. оп. 2, спр. 9, арк. 137-137зв.
12. ДАСО, ф. 251, оп 2, спр. 9, арк. 61.
13. ДАСО, ф. 251, оп. 2, спр. 13, арк. 136.
14. ДАСО, ф. 251, оп. 2, спр. 9, арк. 208.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЦ УНР В ЕМІГРАЦІЇ

Гончаренко Я. Ю.

Студентка I курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Власенко В. М.

кандидат історичних наук, доцент, доцент секції історії кафедри КПТІДП ННІ права

Сумського державного університету

Нині в умовах гібридної війни особливої актуальності набуває вивчення досвіду забезпечення інформаційної безпеки в минулому. Однією із структур, яка уособлювала прагнення українців до незалежності був Державний Центр Української Народної Республіки (ДЦ УНР) на еміграції. Сьогодні важливо і цікаво дослідити діяльність уряду УНР у вигнанні. Актуальність даної проблеми в тому, що накопичений матеріал може бути використаний в сучасних умовах у боротьбі за цивілізоване сьогодення і майбутнє. Діяльність ДЦ УНР в означений період спиралася на індивідуальний вклад «першого покоління» емігрантів – фактично творців чи співтворців УНР – Симона Петлюри, Андрія Лівичького та В'ячеслава Прокоповича.

Історіографія проблеми невелика. Це зумовлено тим, що нею займалися переважно представники української діаспори [1-2], а їх праці донедавна були невідомі не тільки широкому загалу читачів, але і науковцям. У незалежній Україні окремі аспекти досліджуваної проблеми, зокрема політичну діяльність міжвоєнної української еміграції, розкриті у працях В. Піскун [3], І. Срібняка [4], В. Трощинського [5]. Але питання про напрямки діяльності ДЦ УНР залишилося поза увагою дослідників. Мета автора – стисло охарактеризувати основні напрямки його діяльності.

Діяльність ДЦ УНР в еміграції була широкою та різноманітною. Можна виділити такі її напрямки:

Нормотворча діяльність.

Її суб'єктами були РНМ УНР, Рада Республіки, Голова ДЦ УНР. У міжвоєнний період нормотворча функція належала Раді Народних Міністрів, але жодними нормативними актами не було визначено порядок прийняття актів саме РНМ. Достеменно відомо, що лише РНМ ухвалювала закони, які підписував Голова ДЦ УНР в еміграції. Приймалося декілька видів нормативних актів: закони, постанови, декларації, накази, універсали, ноти, комунікати, мемуари, протести, резолюції, нормативні акти внутрішнього призначення, зокрема, законодавче регулювання питань соціального захисту населення, пенсійного забезпечення, освіти [5, с. 249-251]. Але вони не мали юридичної сили і поширювалися лише на прихильників ДЦ УНР, їх невиконання не тягло за собою юридичних наслідків. Були серед них акти установчого характеру (закони, положення), якими визначався статус, структура, форма і методи діяльності ДЦ УНР в еміграції.

Науково-освітня діяльність діячів ДЦ УНР.

Так, на кошти Уряду УНР представник військового міністра УНР на Балканах В. Филонович організував курси військової підготовки для емігрантів в Болгарії та Югославії. На кошти Уряду і Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Румунії колишній поручик Армії УНР Остроградський закінчив курси пілотажу Академії Генерального штабу армії Румунії, декілька десятків українських вояків закінчили польську «школу підхорунжих» [6, с. 33-35]. Юристи – діячі ДЦ УНР в еміграції займалися науковою і викладацькою діяльністю, писали наукові праці з історії держави і права України. Серед них – професори Українського вільного університету в Празі Отто Ейхельман, Андрій Яковлів та інші. З метою розвитку українознавчих студій заходами ДЦ УНР на початку 1930 р. був створений Український науковий інститут у Варшаві [6, с. 43].

Міжнародна діяльність.

Здійснювалася через Українське товариство прихильників Ліги Націй та її філії в окремих країнах, участь у таких міжнародних організаціях, як Ліга Націй, Міжнародне бюро праці, Міжнародне товариство Червоного Хреста, Нансенівський офіс у справах біженців, міжнародні комбатантські (ветеранські) організації, заслуховування звітів міністра закордонних справ, заслуховування доповідей послів УНР тощо.

Пропагандистська діяльність.

ДЦ УНР в еміграції спирався у своїй діяльності на Українську радикально-демократичну партію. Під час виходу Уряду УНР на еміграцію наприкінці 1920 р.

більшість його складу належала саме до цієї партії. В еміграції активно співпрацювали з ДЦ УНР такі її члени, як Євген Гловінський, Іван Кабачків, Костянтин Мацієвич, Іван Мірний, Олександр Лотоцький, В'ячеслав Прокопович, Федір Слюсаренко, Олександр Саліковський, Максим Славінський, Іван Фещенко-Чопівський, Павло Чижевський, Олександр Шульгін, Андрій Яковлів та інші. Свою публічну політичну діяльність УРДП виявила через створений нею Український республікансько-демократичний клуб (УРДК) у Празі. Організація об'єднувала представників різних політичних середовищ, але основну масу її членів склали радикал-демократи. Її керівниками були О. Лотоцький, К. Мацієвич та М. Славінський. УРДК мав літературно-музичну і військово-історичну секції та бюро праці. Клуб здійснював громадсько-політичну та культурно-освітню діяльність серед своїх членів та широкого загалу еміграції, влаштовував урочисті зібрання (академія), присвячені національним святкам, відомим подіям чи особам [6, с. 40-42].

Інформаційно-видавнича діяльність.

За сприяння та на кошти ДЦ УНР в еміграції виходили такі періодичні видання, як тижневик «Тризуб», журнали «Трибуна України», «Гуртуймося», «За державність», «Табора», «Бюлетень Закордонного бюро УРДП» та інші.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити наступні висновки:

1. Упродовж всього міжвоєнного періоду змінювалися ціль і завдання ДЦ УНР в еміграції. Спочатку головна ціль – повернення в Україну, згодом – надання допомоги українському народу в боротьбі за незалежність України.

2. Основними напрямками діяльності ДЦ УНР в еміграції були нормативна, міжнародна, науково-освітня, пропагандистська, інформаційно-видавнича та інша діяльність.

3. ДЦ УНР в еміграції – громадсько-політична організація частини української еміграції, яка вважала себе правонаступницею УНР та законним представником українського народу. ДЦ УНР доклав багато зусиль для визнання міжнародним співтовариством незалежності України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рудницький Я. В 65-річчя екзилу уряду УНР (1920-1985). – Оттава, 1985. – 24 с.
2. Трембіцький В. Правні підстави Екзильного уряду України (1920-1985) // Око світу. – 1986. – № 2. – С. 35-36.
3. Піскун В. Політичний вибір української еміграції (20-ті роки ХХ століття). – К.: МП «Леся», 2006. – 672 с.

4. Срібняк І. Військова діяльність уряду УНР в екзилі (1921-1923 рр.): Автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.02 / Київський ун-т ім. Т.Г. Шевченка. – К., 1995. – 18 с.
5. Трошинський В. П. Міжвоєнна українська еміграція в Європі як історичне і соціально-політичне явище. – К.: Інтел, 1994. – 259 с.
6. Шульгин О. Без території. Ідеологія та чин Уряду УНР на чужині / Автентич. відтворення вид. 1934 р. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 352 с.
7. Власенко В., Гузун В. Національно-демократичне середовище міжвоєнної української еміграції в країнах південно-східної Європи // Сумська старовина. – 2016. – № 48. – С. 25-49.

ПОНЯТТЯ РЕФЕРЕНДНОЇ ПРАВОТВОРЧОСТІ ЯК ВИДУ ЮРИДИЧНОГО ПРОЦЕСУ

Рябченко Т. О.

*к.ю.н., старший викладач кафедри КПТДП ННІ права
Сумського державного університету*

Референдна правотворчість Українського народу як самостійний вид правотворчої діяльності має свою нормативно визначену процедуру, для позначення сутності та змісту якої доцільним вважаємо вживання терміна «референдний правотворчий процес».

На сьогодні не існує єдиної позиції щодо змісту процесу здійснення референдної правотворчості в Україні, що обумовлюється відсутністю фундаментальних досліджень зазначеного питання у вітчизняній юридичній науці. Не склалося єдиного підходу і щодо визначення поняття процедури референдуму, яку розглядають як «референдний процес», «референдумний процес», «референдарний процес», «процес референдуму», «порядок підготовки і проведення референдуму».

Ми погоджуємося з позицією українських правознавців В. Погорілка та В. Федоренка, що найбільш вдалим терміном для розкриття сутності порядку організації та проведення референдумів в Україні, є термін «референдний процес» [1, с. 231]. Вартим уваги є підхід, що поняття «референдний процес» може розглядатися не лише як легітимна конституційна правозастосовна діяльність Українського народу та громадян України щодо реалізації своїх конституційних прав, а й як різновид правотворчої діяльності [2, с. 57].

Ряд науковців ототожнюють процедуру загальнодержавного референдуму із законодавчим процесом. Так, український учений О. Ющик відносить «референдумний процес» до структурного елемента одного з видів законодавчого процесу [3, с. 169–170].